

ЗАДАЧІ ОЛЕКСИ СИНЯВСЬКОГО ДО КУРСУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ (З НЕОПУБЛІКОВАНОГО)

«О. Синявський. Задачі до курсу української мови на Літературно-Лінгвістичному Відділі Факпрофосу ХІНО. м. Харків, 1928 р. Вважати за рукопис»

Пропонуємо до уваги матеріали Олексі Синявського, призначені для іспиту або заліку в Харківському інституті народної освіти: насамперед це завдання з фонетики, морфології та синтаксису, подеколи розглянуті через призму діалектології або історії мови. Для фактичного мовного матеріалу О. Н. Синявський обрав твори класиків і сучасників, художню літературу (більшою мірою) і народні вислови, етнографічні записи і мову преси, ділову мову і мову перекладів. «Задачі» самі є мовним джерелом для різного типу досліджень динаміки мовної норми.

Ключові слова: Олекса Синявський, мовна норма, рукопис, методичні матеріали, українська мова.

In the article we offer the not published materials of Oleksa Synyavskiy intended for examination or crediting at the Kharkiv Institute of Public Education, primarily phonetics, morphology and syntax, which are often considered through the prism of the history of language and dialectology. O. N. Synyavskiy chose both classics and contemporaries, and fiction (to a greater extent), and folk sayings, and ethnographic records, and the language of the press, and the business language, and the language of translations for the actual linguistic material. "Tasks" are a linguistic source (both in the part of the citation and in the author's language) for different types of studies of the dynamics of the linguistic norm.

Key words: Oleksa Synyavskiy, linguistic norm, manuscript, methodical materials, Ukrainian language.

Олекса Наумович Синявський – мовознавець і педагог, провідний діяч у нормуванні української літературної мови, редактор Українського правопису 1928 р. Працював учителем в українській гімназії на Слобожанщині, був головою Комісаріату в справах Харківської шкільної округи, викладав на курсах українську мову, редагував українські підручники.

Пізніше став професором української мови Харківського інституту народної освіти (ХІНО), де керував секцією української мови науково-дослідної кафедри мовознавства імені О. О. Потебні, потім працював професором Київського університету та Київського педагогічного інституту. Олекса Наумович – автор як теоретичних, так і методичних праць: із сучасної та історичної фонетики й граматики української мови, з історії української літературної мови, з діалектології, історії українського мовознавства¹ та ін.; писав посібники з української мови для учнів і вчителів школи та самоосвіти² [Жовтобрюх 2007]. Донька Олекси Наумовича Галина Олексіївна згадує: «Батько ніколи не належав до політичних партій, але займав активну громадянську позицію. Передовий інтелігент свого часу, за світоглядом він був справжнім народником», мав величезну бібліотеку, працював до самозабуття і вимагав поваги до праці від інших, уважав, що для українців головною має бути рідна мова (у родині розмовляли лише українською) [Синявська 2006: 91–94]. Мовознавець, як і переважна більшість провідних прихильників та послідовних реалізаторів «коренізації» 20-х рр. ХХ ст., зазнав репресій 1937 р.: 4 серпня його заарештовано, 23 жовтня засуджено до розстрілу. Вирок виконано 24 жовтня 1937 року. Реабілітували Олексу Наумовича 1958 р. [Телемко 2018].

Юрій Шевельов зазначив, що О. Н. Синявський був одним із небагатьох мовознавців, які робили спроби зафіксувати в граматиках і словниках норми, відтворені в мові найкращих майстрів українського слова. Ці спроби зреалізовано у двох монументальних працях, які й сьогодні мають значення авторитету й закону для української літературної мови, резюмує Шевельов. Для фонетики, граматики й словотвору – це книжка Олекси Синявського «Норми української літературної мови»

¹ Фонетична контрверса, 1926; Спроба звукової характеристики літературної української мови, 1929; На синтаксичні теми, 1931, Мова творів Гр. Сковороди, 1924; Елементи Шевченкової мови, їх походження і значення, 1931, Діалектологічний poradnik, 1924; З української діалектології (Про фонематичний принцип у діалектології), 1929, Потебня як дослідник української мови, 1928, Коротка історія „Українського правопису”, 1931.

² Вчимося писати (початкова наука письма у школі і вдома) 1918, Короткий нарис української мови, 1918, Українська мова, 1923, Норми української літературної мови, 1931.

(Харків, 1931; друге видання – Львів, 1941); для лексики – академічний «Російсько-український словник» (1924–1933). Ю. В. Шевельов ставить Олексу Синявського в один ряд із Тарасом Шевченком та Борисом Грінченком, адже вони найбільше вплинули на розвиток української літературної мови, а Синявський «вніс у проблеми нормалізації глибоке знання, науковий досвід і методу, не тільки відчуття тенденцій розвитку, а й розуміння їх» [Шевельов 2002].

Ця теза – про відчуття тенденцій розвитку і розуміння їх – показова щодо пропонованого матеріалу: «**О. Синявський. Задачі до курсу української мови на Літературно-Лінгвістичному Відділі Факпрофосу ХІНО. м. Харків, 1928 р. Вважати за рукопис**»³ (далі – «Задачі»). У рукописі виявляється не лише розуміння мовних законів української мови автором, а й намагання сформувані й розвинути таке розуміння в тих, хто вивчає мову – у майбутніх мовознавців-фахівців. Пропонуємо до уваги ще не публіковані матеріали О. Н. Синявського – викладача Харківського інституту народної освіти. Щоб увиразнити значення цих матеріалів як тоді, так і сьогодні, побіжно окреслимо стан і події в українській освіті 20-х рр. ХХ ст.

На першу половину 1920-х років в Україні припадають активні реформаційні процеси в галузі вищої освіти. 1920 р. ліквідовано університети в Києві, Харкові, Одесі та Дніпропетровську, натомість створено спочатку інститути фізико-математичні, гуманітарно-суспільних наук, а згодом – інститути народної освіти (ІНО). 1923 р. XII з'їзд РКП(б) проголосив політику «коренізації» партійнодержавного апарату в союзних республіках, тобто політику залучення представників корінного населення радянських республік та автономій до місцевого керівництва, а також надання офіційного (а інколи — й панівного) статусу їхнім національним мовам. В Україні цей процес став відомий як «українізація» [Шаповал 2011].

Закономірно, що виникли й проблеми, головну у зв'язку з опором російськомовних викладачів, обурених «порушенням громадянських прав» і налаштованих на русифікацію під маскою «зближення братніх культур». Освіті бракувало

³ Збережено правопис оригіналу.

належного професорсько-викладацького національно свідомого представництва, необхідної методичної літератури українською мовою. Так, наприклад, у Харківському ІНО на 20 березня 1924 р. на двох факультетах – факпрофосвіти та факсоцвику – було відповідно 114 та 36 осіб, а з них володіли українською мовою 11 й 24 осіб. Попри складнощі, за 1925 – 1927 рр. із 215 вищих навчальних закладів на українську мову переведено 62. За 1927 – 1928 рр. трохи побільшало й українськомовних викладачів. Дослідники пояснюють це призначенням на посаду комісара народної освіти М. О. Скрипника, який глибше та послідовніше провадив українізацію політичного, громадського і культурного життя в УРСР [Осмоловська 2001]. Г. О. Синявська згадує, що цей період для Олекси Наумовича був активним і натхненним: він викладає, багато друкується, ніби надолужуючи втрачені можливості попередніх років арешту й заслання 1914 – 1917 рр. [Синявська 2006: 92]. Саме на цей натхненний час і припадає створення пропонованих матеріалів О. Н. Синявського.

«Задачі до курсу української мови на Літературно-Лінгвістичному Відділі Факпрофосу ХІНО» – це машинописний текст 1928 року обсягом 19 сторінок у кількох примірниках, який зберігся в архівах Лексичної картотеки Інституту української мови НАН України (рис. 1).

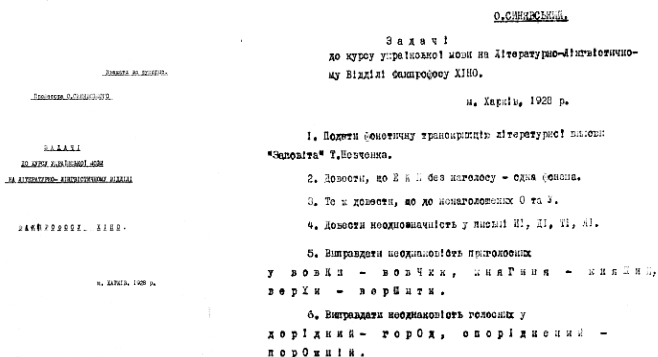

Рис. 1. Задачі до курсу української мови на Літературно-Лінгвістичному Відділі Факпрофосу ХІНО Олекси Синявського: С. 1, С. 2 (фрагмент).

Методичні матеріали з курсу української мови призначені для іспиту або заліку в Харківському інституті народної освіти і містять 86 питань з різних розділів мовознавства. Насамперед це фонетика, морфологія та синтаксис української мови, подекуди розглянуті через призму історії мови та діалектології. Значно менше питань з правопису, словотвору, практично не йде мова про лексикологію та фразеологію.

Так, проблеми **фонетики** зреалізовано у таких завданнях: «довести, що Е та И без наголосу – одна фонема»⁴, «відтворити праформу в частині підкреслених голосних, фонетично правильних у *вітОрОк – вітІрка*», те саме щодо «*шерсть – шерсти і матір – матер(і)и*», «*пісок (піску)*», «виправдати неоднаковість приголосних у *вовКи – вовЧик, княГиня – княЖий, верХи – верШити*», а також «голосних у *дорІдний – горОд, спорІднений – порОжній, старОсти – старІстю, злОсти – злІстю*», «написати праформу фонетично правильного *вітцівський*», «написати формули фонетичних законів, що за ними повстали підкреслені голосні: *шІсть – шЕсти – шОстий, жІнка – жЕнити – жОнатий*; те само щодо «появи И у *крОв – крИвавий, хрЕст – хрИститься*», з'ясувати, «чим пояснюється І в *сковорІд, борІдка*», «якими фонетичними й асоціативними (аналогіями) законами пояснюються підкреслені голосні в *снІжОк, стІжОк*», «яке походження В в таких словах як *даВ, браВ, читаВ*», «чому губні не здовжуються в таких випадках як *кров'ю*», «написати формулу здовження м'яких приголосних у українській мові», «подати фонетичну транскрипцію літературної вимови «Заповіта» Т. Шевченка» тощо.

Морфології стосуються такі завдання: «до іменників чи до прикметників слід віднести займенник *він*», «чим пояснюються спорадичні закінчення в орудн. відм. множ. іменників *–има й –ми*», «чим можна довести, що форми називного відмінку множини відмінних слів заступлені формами знахідного множини», «чим пояснити однаковість голосного в закінченнях

⁴ Під час комп'ютерного набору технічне оформлення тексту уніфіковано – усі мовні приклади подано *курсивом*, виділені частини слів – великими літерами: *НЕї, НЕбо, селянИ* (в оригіналі їх подано подекуди великими літерами, подекуди підкреслено), віршовані рядки подано через дві скісні риски (в оригіналі – з нового рядка).

наказового способу в укр. дієсловах і російських: *берІть, кладІть, хвалІть, любІть*, (пор. рос. *берИте, хвалИте...*)), «чим пояснити неоднаковість форм наказов. дієслів: *стій, дій, напій, зОй, прихОдь, винОсь, полЕж, завОдь*», «яке походження числівникових закінчень -ОХ, -ОМ, -ОМА», «що доводить, що закінчення у прикметниках *біла, біле, білу, білі ..* стягнені», «чим м'які прикметники одрізняються від твердих у вимові й на письмі», «чим пояснити подвійність форм у літературній мові: *питань – питаннів, облич – обличчів, сонць – сонців*», «пояснити подвійність закінчення у Т. Шевченка: *«Відкіля ти? Хто такий? // – Я, пане, з Вільшани. // – З Вільшаної, де титаря // Пси замордували?» («Гайдамаки», VII)*», «яка морфологічна особливість у вірші П. Тичини *«Летіть, співайте, // Про мене, вашого брата, // Ясного сонечка // Людям повідайте»*. (*«Дума про трьох вітрів»*) і як її пояснити» та ін.

Синтаксису присвячено завдання: «указати на синтаксичну особливість уживання займенника «воно» в реченні *«Воно і я, сазати, так роблю.»* (Б. Грінченко)», «визначити, в якій мірі правильно вжито орудних відмінків у реченнях: а) *«Такий майдан – з наші Савинці і весь укритий народом.»* (О. Стороженко). б) *«Нас нашою ж старшиною побито, у неволю повернено.»* (П. Мирний)», «пояснити особливість згоди в таких реченнях і виразах: а) *«П'ять прикажчиків їздило по ярмарках і знай гроші до нього звозили.»* (Квітка-Основ'яненко). б) *«Між молодим парубком і дівкою.»* (Квітка-Основ'яненко). в) *«Базар людей находилося»* (Т. Шевченко). г) *«Не стерпіло хазяйство, пішли до волости.»* (Квітка-Основ'яненко). г) *«Ой три шляхи широкії докупи зійшлися.»* (Т. Шевченко). д) *«А сирота її в селі, її єдина дитина, мов одірвалась од гіллі.»* (Т. Шевченко). е) *«Хто йде, їде, неминають зеленого дуба.»* (Т. Шевченко). є) *«На біду оставалось іще жменя глини.»* (етногр. зап. Руданського). ж) *«Тепер більшість (письменників О.С.) понаходили собі кожний службу і пише крадькома на дозвіллі.»* (В. Коряк)», «в'яснити чим двозначні речення: а) *«Наркомзаксправ викриває виступ Юза проти СРСР з фальшованими документами»* («Вісти»)), «указати ознаки присудків у таких реченнях: а) *«Та густий ліс, щільно й дружно поспіталися його рясні віти.»* (Б. Грінченко)...», «розкласти

на синтагми й показати, чим одрізняється класифікація членів речення при логічному й формальному принципах класифікації:

а) *«Над верхами дерев під срібним промінням плинуть кудись барвистими стрічками мої давні згадки.»* (С. Васильченко).
 б) *«Дійшла до мене чутка, що ти хочеш і в нас збити книжечку.»* (Квітка-Основ'яненко).
 в) *«Козацька церква невеличка стоїть з похиленим хрестом.»* (Т. Шевченко)», «указати ознаки присудків у таких реченнях: а) *«Та густий ліс, щільно й дружно поспіталися його рясні віти.»* (Б. Грінченко). б) *«Не може ж бути, щоб одправлений навантажений два дні тому потяг був останній.»* (В. Винниченко)» тощо.

Завдання з **діалектології** часто пов'язані з іншими розділами: «як пояснити діалектичні форми *сторожОм, сажОю, учительОм, коньОм, земляОю*», «як пояснити поширені в говорах *стане тріЩать – вони тріЩять... буду кричАть – вони кричЯть*», «чим пояснити зах.-укр. закінчення *на землі, при кінці, на сонці*», «що правильніше з фонетичного погляду – літературні *людей, свиней*, чи зах.-укр. *людий, свиний*», «як пояснити діалектичні форми в *чоботіх, чоботім* (дав. мн.)», «як пояснити форми схід.-укр. *синій, сине* і захід.-укр. *синий – сине*», «чому по діалектах з'явилися *круТю*, (з *круЧу*), *лаЗю* (з *лаЖу*), *труСю* (з *труШу*), *пуСТю* (з *пуЩу*), але *плаЧу, маЖу, дуШу, вереЩу*, залишилися», «чим пояснити діалектичне І в таких формах як *збИрати, умИрати, розпИрати*, і який практичний критерій для правопису *И*», «яке діалектичне походження і чим виявляє пісня *«Та напила-м ся, ледви стою, // Та пішла би-м додому, та ся // бою.»*, «яка діалектична і морфологічна особливість у *«Вже ми, Марисю, поїдюм, // Тебе, молодую, покинюм.»* (Чубин. IV.)», «де послідовніші форми – в сх. укр. говорах *береться*, чи в зах.-укр. *береся*» та ін.

До **історії мови** звернено увагу в таких питаннях: «чим пояснити, що в сьогочасній українській мові немає фонетичних наслідків старих *будѣть, идѣть* (3 ос. одн. дійсн. спос.)», «про що свідчать такі написи в старих пам'ятках, як *в годник*», «чи однакового походження підкреслені склади в *до НЕї – НЕбо*», «у якій мірі збереглося старе закінчення *У* в родовому одн. іменників чолов. роду», «про яке походження свідчать тверді

приголосні перед закінченнями у формах прикметників на *крутий, при білім*», «яке походження діємників: *бігти, могли, пекти, і бічи, мочи, печи*» тощо.

Правопису (із проекцією на інші розділи мовознавства) стосується таке: «як можна пояснити написи в автографах Квітки-Основ'яненка *смерттю, старісттю*», «довести неоднозначність у письмі НІ, ДІ, ТІ, ЛІ»; «фонетичної чи морфологічної одноманітності досягається правописом *підзамчЯ, харчЮ, жовчЮ*», «чим пояснити підкреслену правописну неправильність у автографах Квітки-Основ'яненка в *ходитьЕму, робитЕмутъ, носитЕму*. (хоч завжди *бЕру, сЕло, тИхенький*)».

Дуже мало звернень до **морфеміки**: «розкласти на морфеми слова *заробітчанин, повідкидали, ткацького*»; а також до **лексикології** й **фразеології** – певно, цих галузей стосується лише одне завдання: «що значить і як пояснити речення у Свидницького *«Чого-сь так очі вивалила.»* («Люборацькі»).

Варто відзначити джерельну базу фактичного матеріалу «Задач». У невеликому за обсягом методичному доробку О. Н. Синявський представив і мову класиків, і мову сучасників, і художню літературу (більшою мірою), і народні вислови, і етнографічні записи, і мову преси, і ділову мову, і навіть мову перекладів. Кількісне представлення, вважаємо, цілковито вмотивоване: Т. Г. Шевченко (13 цитувань); Г. Ф. Квітка-Основ'яненко (10); С. В. Васильченко (8); Б. Д. Грінченко (7); Панас Мирний (6); С. О. Єфремов, газета «Вісти» (по 5); А. П. Свидницький, П. П. Чубинський, Леся Українка (по 4); П. О. Куліш, П. Г. Тичина, Олександр Олесь, В. К. Винниченко, М. Ф. Чернявський, записи живої мови (народне) (по 3); І. П. Котляревський, Марко Вовчок (по 2); Є. П. Гребінка, О. П. Стороженко, Л. Т. Білецький, Григорій Косинка, Я. Могила, Остап Вишня, Дніпрова Чайка, Г. А. Чупринка, Микола Хвильовий, І. І. Манжура, В. Д. Коряк, С. В. Руданський (етнографічні записи), А. Ю. Тесленко, М. Т. Номис, переклад Сервантеса («Дон Кіхот»), запис із ділової мови (по 1).

Наприклад, для розв'язання синтаксичних завдань запропоновано такий мовний матеріал: «пояснити способи

сполучування речень і характер додаткових речень: «*Чи винен той голуб, що сокіл убив?*» (Т. Шевченко); «поставити розділові знаки: а) «*Перед ним вирівнялась висока як тополя струнка дівоча постать.*» (С. Васильченко). б) «*За що б не визнати їх для українського народу вони не становлять великої культурної вартости.*» (З ділов. мови); «в'яяснити, в якій мірі синтакса в конфлікті з семасіологією: а) «*І лани широкі, чистії // Вкрили килими пушистії.*» (Г. Чупринка). б) «*Тільки той досягає мети, хто іде, // Тільки той, хто горить, не згорає, // Стеле килим для нього життя молоде, // Смерть вінок йому вічний сплітає.*» (О. Олесь). в) «*Вітер тихо крутить пил.*» (Дн. Чайка). г) «*Наші лати переходять панські шати.*» (Народн.). ґ) «*Я умирав би – і трусили // На мене листя дерева.*» (М. Чернявський). д) «*Голуба чадра та по морю, по морю, по морю – аж туди, де небо в море вп'ялося, обняло небо море, а море небо.*» (О. Вишня). е) «*Тополі арфи гнуть.*» (П. Тичина). є) «*Вечір озеро цілує. Кута землю в темні шати.*» (О. Олесь) та ін.

Причому мова преси переважно є джерелом невдалих конструцій, чотири із п'яти цитувань газети «Вісти» наведено в завданні: «В'яяснити чим двозначні речення: а) «*Наркомзаксправ викриває виступ Юза проти СРСР з фальшованими документами*» («Вісти»); б) «*Обох тих, що напали, при вході до вагону членів повпредства в Ризі знайдено в купе провідника мертвими*» («Вісти»); в) «*Союзні синдикати закупили ліс для своїх підприємств на Україні*» («Вісти»); г) «*Везли їх зранених в борні з солдатами*» (О. Олесь); ґ) «*Він гримує Настю з кам'яним виразом*» (С. Васильченко); д) «*Дігтяр, вийшовши з в'язниці, повідомив про катування прокурора*» («Вісти»).

«Задачі» є мовним джерелом (як у частині фактажу, так і в мові автора) для різного типу досліджень: динаміки мовної норми, пор.: «*Заповіта*» Т. Шевченка, *шерсть – шерсти і матір – матер(і)и*, *хрЕст – хрИститься*, у *вкраїнській мові*, як пояснити *діялектичні форми, морфологічної одноманітності, по діялектах з'явилися* та ін. О. Д. Пономарів зазначає: «З української термінології в 30-ті роки під гаслами інтернаціоналізації вилучили .. питомі українські слова,

котрим у російській мові відповідали запозичення: *приросток* (префікс), *наросток* (суфікс), *дієйменник* (інфінітив) [Пономарів 2008]. Згодом їх було названо *штучними, вигаданими, націоналістичними, ворожими пролетарській мові*. На тогочасні терміни ми закономірно натрапляємо в тексті «Задач»: *здовження* (пор. із сучасн. *подовження*), *відмінні слова* (пор. із сучасн. *відмінювані*), *дієйменники* (пор. із сучасн. *неозначена форма дієслова, інфінітив*), *згода* (пор. із сучасн. *узгодження*) тощо.

Привертають увагу мотиваційні формулювання завдань: *виправдати неоднаковість фонем...; які мотиви писати..., як пояснити..., які основні причини..., як розуміти..., де послідовніші форми..., яке діалектичне походження і чим виявляє пісня..., довести, що...* та ін. Спричиняє роздуми завдання: «Чому **не можна** вважати за форми називн. відм. множ. у два сини, три брати, чотири вчителі» – пор. із твердженням О. Н. Синявського: «Щодо закінчень іменників при числівниках два, дві, обидва, три, чотири, то іменники чоловічого роду бувають із закінченням назовного відмінку (а не родового): два сїни, три бр́ати, чотири вовкі́, обидва стовні́, чотири вчїтелі́, три гóлуби і т. ін. (з таким наголосом у іменниках, як у родовому відмінку однини). До речі, спостерігаємо варіанти назви першого відмінка: *називн.* у «Задачах» та *назовний* у «Нормах української літературної мови» 1931 року – найважливішої та найпопулярнішої праці мовознавця, репринтне видання якої нещодавно вийшло у світ [див.: Синявський 2018].

Отже, духовне, наукове повернення О. Н. Синявського бачимо сьогодні в перевиданні його праць, у критичному зверненні до його ідей і напрацювань.

Жовтобрюх А. Синявський Олекса Наумович // Українська мова : енциклопедія. К. : Українська енциклопедія, 2007.

Осмоловська О. Ю. Основні напрямки реформації професорсько-викладацьких кадрів вищої школи України (1920 – 1925 рр.) // Наукові записки. Серія: Педагогічні та історичні науки : Збірник наукових статей. М-во освіти і науки України, НПУ ім. М. П. Драгоманова. Київ : НПУ, 2001. Вип. 44. С. 225 – 232.

Пономарів О. Про термінологію // Культура слова: мовностилістичні поради. К.: Либідь, 2008. 240 с.

Синявська Г. О. Червоне колесо прокотилося по нашій родині з усією міццю // Українська мова. 2006. № 1. С. 90 – 98.

Синявський О. Н., Норми української літературної мови. К.: Видавничий дім Дмитра Бурого, 2018. XX, 368. (Репринт з видання 1931 р.).

Телемко О. Олекса Синявський / URL: <https://r2u.org.ua/node/172>.

Шановал Ю. Коренізація // Політична енциклопедія. Київ, 2011. С. 365 – 367.

Шевельов Ю. Покоління двадцятих років в українському мовознавстві // Портрети українських мовознавців. К.: Вид. Дім «Києво-Могилянська академія», 2002. С. 16.

REFERENCES

Zhovtobriukh, A. (2007). Sinyavskiy Oleksa Naumovich (in :) *Ukrainian language: encyclopedia*. Kyiv: Ukrainian Encyclopedia. (in Ukr.).

Osmolovska, O. (2001). The main directions of the reformation of the teaching staff of the high school of Ukraine (1920–1925) Scientific notes. Series: *Pedagogical and Historical Sciences: Collection of Scientific Articles*. Kyiv. Issue 44. S. 225 – 232. (in Ukr.).

Ponomariv, O. (2008). On terminology (in :) *Culture of the word: language-oriented advice*. Kyiv. 240 p. (in Ukr.).

Sinyavskaya, G. (2006). The red wheel swept through our family with all power (in :) *Ukrainian language*. No. 1. P. 90 – 98. (in Ukr.).

Sinyavsky, O. (2018). Norms of the Ukrainian Literary Language. Kyiv. 368 p. (Reprint from the 1931 edition) (in Ukr.).

Telemko, O. Oleksa Sinyavsky. URL: <https://r2u.org.ua/node/172>. (in Ukr.).

Shapoval, Yu. (2011). Korenizatsiya (in :) *Political Encyclopedia*. Kyiv. P. 365 – 367. (in Ukr.).

Sheveliov, Yu. (2002). Generation of the twenties in Ukrainian linguistics (in :) *Portraits of Ukrainian linguists*. Kyiv. 2002. P. 16. (in Ukr.).

Статтю отримано 19.11.2018

Oksana Tyshchenko

THE TASKS OF OLEKSA SYNIAVSKYI TO THE COURSE OF THE UKRAINIAN LANGUAGE (FROM UNPUBLISHED)

In the article we offer «Tasks for the course of the Ukrainian language at the Literary and Linguistic Department of the KHINO» are the 1928 typewritten 19-page typewritten text, which is about 10 copies, which has been preserved in the archives of the Lexical Cards of the Institute of the Ukrainian Language of the National Academy of Sciences of Ukraine. Methodological materials on the course of the Ukrainian language are intended for examination or credit in the Kharkiv Institute of Public Education and contain 86 tasks from different sections of linguistics. First of all, it is phonetics, morphology and syntax, which are often considered through the prism of the history of language and dialectology.

O. N. Syniavskyi introduced classics and contemporaries, and fiction (to a greater extent), and folk expressions, and ethnographic records, and the language of the press, and the business language, as well as the language of translations, in a small volume of methodical work.

Proposed «Tasks» themselves are a linguistic source (both in terms of citation and in the author's language) for different types of research of the linguistic norm.